

I. N. 7. C.

SPECIMEN HISTORICO-GEOGRAPHICUM
DE

SAMSOA,
MONOMACHIA
Veterum SCANDIANORUM
CELEBRI INSULA,

QUOD

Consensu Ampliff. Fac. Phil. in Reg. ad Auram Acad.
Sub PRÆSIDIO

MAG. JOHANNIS
BILMARK,

HIST. & PHIL. FRACT. PROF. REG. & ORD.
Publico examini modeste subicit

STIPENDIARIUS REGIUS,
ANDREAS BJÖRKSTRÖM,
SMOLANDUS.

Die XII. Octobr. An. O. R. MDCCLXV.
Loco Horisque a. m. Consvetis.

ABOÆ

Impressit JOHANNES CHRISTOPHORUS FRENCKELL.

VIRO AMPLISSIMO,
D: NO NICOLAO GUST.
DUNCAN,

S:æ R:æ M:is SECRETARIO nec non DIRECTORI
Angarorum vigilantissimo,

PATRONO PROPENSISIMO.

Quod Amplissimum TUUM Nomen, Patrone Propensissime, lucubrationibus hisce præfixerim, id nulla earum dignitate, nullaque virium mearum fiducia, beneficia, quibus me ornatum voluisti, compensandi, factum esse existimes. Sed cum opportunam diu quaesiverim occasionem, gratum, quo TE prosequor, animum publice declarandi, hanc arripui, qua meliorem nec optare nedum obtinere potui aliam. Quemadmodum igitur benignitas TUA prorsus eximia piam in TE venerationem sola mihi elicuit atque expressit; ita eadem animum mihi addit. fore, ut solito, id est sereno vultu primitias hasce Academicas excipias, & spes meas, Favori TUO, ut bucusque, ita post hæc jugiter TIBI commendatas habeas. Quod si mihi indulseris, novo beneficiorum numero me TIBI obstrictum fatebor; & DEUM T. O. M, pro TUA TUORUMque perenni felicitate calidissimis defatigare precibus nunquam desinam. Ad cineres usque permansurus

AMPLISSIMI NOMINIS TUI

cultor humillimus
ANDREAS BJÖRKSTRÖM.

WURD-PATRONESSAN,

Wälädla Fru,

Fru ANNA MARGARETA

NOHRSTRÖM,

Född PIHLBERG.

Min Gunstiga Gynnarinna.

För äre äro snart förlupne / sedan jag lämnade de
mina / och hade lyckan / at såsom Handledare för
Eder wälartade Son uti Ederi Hederwärda
Hus blifwa antagen. Den ynnest / som jag un-
der denna tid åtnjutit / är af den wigt / at ord ry-
ta / när mit sinne tilböriligen borde affskildra Eder gods-
het och min wördnad. Uptagen dock et ringa we-
dermåle af mitt tacksamma hjerta, och waren försäkrad,
at ingen tid någonsin kan förminska min tilgiffwenhet.
Läten, Gunstiga Gynnarinna, närwarande arbetes/
som handlar om de gamle Götters enwiges
Wardalekar och den ort / som de med sin blod särqat /
wara en pant of min skyldiga årtänsla. Den store
Guden tildele Eder / Min Gunstiga Fru / i ynnigaste
måtto alt det / som kan lindra Edra närwarande
sörger / och framdeles gjöra Eder lefnad både förnäs-
sam och långwarig. Så önskar och med wördnad för-
blifwet

Wälädla Fruns

ödmjule tjänare

ANDERS BJÖRKSTRÖM.

BURK-PATRONEN;

Wälsäde Herren/

Herr ABRAHAM NOHRSTRÖM,

Si och

BURK-PATRONEN,

Wälsäde Herren/

Herr JACOB BOISMAN,

Mine Gunstige Gynnare

Nät jag vågat tillskrifwa Eder, Gunstige Gynnare, när
wärande Academiska arbete, det hoppas jag så mber-
ket mera läärer ursäktas, som den Högsagning jag för
Eder hyler, och den uprichtiga årläusla, som de många mig i
Eder bygd bewissta wälgjerningar förtjena, endast worit mitt
föremål. Uptagen dershöre det, som et wedermåle af mitt tacksam-
ma hjersta, som ej på annat sätt är i stånd at wisa sin koldiga
wälvilja. Den Högste Guden bekröne Eder, Mine Gunstige
Gynnare, med all andelig och lekamlig wälsignelse, samt gjöre
Eder wandel mångårig, säll och glädjesfall. Framhårdar med
mycken högsagning

Mine Gunstige Gynnares

Ödminke tjänare

ANDERS BJÖRKSTRÖM.



PRÆFATIO.



Quocunque oculos per theatrum hujus universi circumferimus, singula multis mirisque mutationibus obnoxia deprehendimus, nec diuturna gaudet constantia, quidquid naturæ legibus pareat. Consideremus enim altissimas robustissimasque arbores, & ipsa nos docebit experientia, quod vel fulmine tactæ diffringantur & extemplo concidant, vel gravibus securium ictibus intra breve satis temporis momentum radicitus dejiciantur. Nec adeo firmi sunt montes, quamvis particulas eorum quasi consolidavit natura, quin aëris tempestatumque injuriis sensim fatiscant. Luculentissima etiam hujus mutationis vestigia cernimus in aliis operibus, quorum moles, quantumvis magna, ipsis diu conservandis nequaquam sufficit. Ubi enim, quæso, ingentes urbes, quarum magnificentiam & amplitudinem tantopere
A celebrant

celebrant vetustissimi Scriptores? Nonne multarum nec vola nec vestigium amplius appareat, aliarum vero horrenda tantum supersint rudera? adeo ut in illas quadret, quod de Troja quondam cecinit Poëta:

Jam seges est, ubi Troja fuit resecandaque falce

Luxuriat Phrygio sanguine pingvis humus (a).

Quid? quod multæ regiones, etiam quæ olim celebres adeo fuerunt, ut ipsarum limites exponere minus necessarium duxerint Historici, hodie ignorentur, adeo ut situm earum exacte determinare nequeamus. Possemus equidem hujus rei plurima adferre exempla, verum unico tantum sententiam nostram comprobabimus. Quam inclyta olim fuerit *Rid-Gothia*, neminem, nisi idem in Historia Patriæ plane hospes fuerit, fugere potest. Ubinam autem ipsa nostro ævo sit invenienda, multum inter se disceptarunt Historici. Alii enim eandem *Smolandia* partem fuisse existimant, alii ipsam ad Svediam Borealem pertinuisse autumant; quam alii rursus in confiniis Finlandiæ & Russiæ sitam fuisse, probare nituntur. Causa tot diversarum opinionum hæc proxima videtur, quod hujus & aliarum regionum nomina in alia, sed quæ ignoramus, mutata fuerint; unde factum est, ut in ipsis locis desiderata loca anxie nonnunquam quæramus. Cum itaque integræ provinciæ talem subierint mutationem, quis miretur, quod minora loca nunc ægre detegantur. Valet hoc imprimis de insula, quondam maxime celebri, **SAM-SÖ** dicta, cujus qualemcunque illustrationem in nos suscepimus. Superest quidem nomen ejus, sed tantum in antiquissimis monumentis; ipsi enim insulæ
non

non amplius adhæret. In tam obscura indagazione & inter tot sinuosos dubitationum anfractus quam proclive sit, a veritatis loxodromia deflectere, æquus quilibet antiquitatum æstimator facile intelligit; quamobrem Benevoli Lectoris mitiorem nobis expetimus censuram, velit, innoxios hos conatus æqui bonique consulere, & si quid his rectius novit, suas observationes candide nobis impertire.

(a) Vid OVID. *Her. L. 1. E. 1. v. 53, 54.*

§. I.

Sicut corporum robore & animorum alacritate eminebant majores nostri, ita quoque fortitudinem suam quavis occasione probare nitebantur. Sed cum ætas eorum in ea inciderat tempora, quibus crassa ignorantia caligo totum fere orbem tegebat, minime erit mirandum, quod veram fortitudinem a falsa seu a temeritate non satis distinxerint, atque genuinam gloriam vel ignoraverint vel neglexerint. Argumentum hujus rei evidentissimum est, quod Sveo-Gothis, æque ac ceteris fere omnibus populis arriserit *Monomachia*, seu certamen singulare, in quo alter alterum, a quo injuriam quandam se accepisse opinatur, stricto gladio vel aliis armis ad necem usque persequitur. Qui alterum provocaverat, locum etiam illi indicit, qui communiter vel fuit prope Regiam in circis, *Leſwallar* dictis, ut plures & illustriores haberent spectatores, vel etiam in insulis, ut negotium totum solis pugnantium animis & viribus eo liberius relinqueretur; quamobrem hoc pugnae genus in

vetustis nostris annalibus *Holmgaung* dicitur, scilicet, quod in insulis præsertim vindictam extorquerent prisci pugiles. Duo autem maxime celebria loca his certaminibus adsignat historia *Hervaræ*, alterum ad *Goth-Elbam* (*Godtha Elf*) non procul ab ingenti illo aquarum præcipitio, quod adhuc *Trollhätta* appellatur, ubi *Hergrimus* atque *Starkotterus* de virgine quadam, *Ogn* dicta, acerrime inter se sunt digladiati. Alter autem locus erat in insula *Samsö*, quam Gothicorum roborum sanguine cruentatam fuisse, mox ostendemus.

§. II.

IN Etymologia nominis *Samsö* evolvenda non diu occuparemur, nisi paullulum eidem immorari postularent partim diversæ Auctorum in hoc argumento sententiæ, partim etiam ipsum etymon, quod rite explicatum, viam nobis monstrat, ipsam insulam facilius inveniendi. Sunt igitur nonnulli, qui *Samþö*, quasi *Regiam insulam* appellatam volunt, ideoque nomen hoc, ut videtur, deducunt ab antiqua Gothica voce *Samd*, quæ *honorem & decus* significat, unde *Samdliga*, *honorifice & splendide*. Enimvero cum isthæc derivatio characterem nullum distinctivum insulæ *Samsöæ* nobis exhibeat, neque ostendi queat, Reges quondam in Insula *Samsö*, quam demumcunque ex infra recensendis ceu genuinam adsumamus, vel sedes habuisse vel decertasse, etymologiam hanc Auctoris suis defendendam merito relinquimus. Alii rursus derivant *Samsö* a Goth. *Samman*, *conjunctim, invicem*
 &

& *Ö insula*, sed qui circa significationem mox abeunt in diversa. Quidam enim multitudinem insularum seu Archipelagum Borealem sic indigitari existimant; quæ opinio exinde corroboratur, quod Historia Hervaræ subinde indicet, plures insulas hoc nomine olim comprehensas fuisse, Sic legimus: *Enn er veitzluna tjuerrar, byrja Andgrims Syner ferd fina til Sams-eijar* h. e. cum convivium jam fere esset peractum, Andgrimi filii itineri ad insulas Samsöar sese accingebant. Et paucis interjectis: *Andgrims Syner forö tha til Samseijar* i. e. Andgrimi filii ad insulas Samsöar tunc sunt profecti (a). Alii iterum cogitantes, quod *Sam-Lag* & *Holmgaunga-Lag* in antiquis monumentis sint synonyma, indicentque regulas a Monomachis observandas, insulam *Samsöam* ita nuncupatam putant, quod pugilum Gothorum certaminibus olim fuerit celebris. Quamvis autem non diffitemur, quin utraque hæc opinio, ad verisimilitudinem prope accedat, nos tamen vocabulum *Samsö* potius deducimus a lacu *Saimen*, in quo eam sitam fuisse mox ostendemus, & Goth. *Ö insula*, adeoque *Samsöa*, vi originis vocis, denotat insulam in lacu *Saimen* positam (b).

(a) Vid. *Hervara bibl. Cap. V. p. m. 67.* (b) Plura, quæ tam ad illustrationem hujus etymologiæ pertinent, quam de SAMBIIIS scitu sunt necessaria & jucunda persequitur Cæleb. Dinius Præses in *Dissert. 1. de Holmgardia p. 22. & seqq.*

§. III.

IN *Samsöa* nostræ situ rite determinando majorem inter

inter Auctores convenientiam non deprehendimus, quam modo observavimus in Etymologia nominis hujus definienda. Nonnulli enim maxime probabile censentes, quidquid primo intuitu sese illis offerat, *Samsöam* veterem, quæ nostræ est considerationis, non aliam esse putant, quam insulam Daniæ, quæ idem nomen etiamnum conservat. Quam quidem sententiam plerique Danicorum Scriptorum fovent, sola tamen nominum convenientia sufficit. Quisquis autem itinera veterum in *Samsöam* consideraverit, facile comperiet, illam ad orientem respectu Svethiæ sitam fuisse. Nec nominum similitudine, nobis objecta, multum turbabimur. Sicut enim in Svethia & Dania plura occurrunt loca, quæ communi nomine gaudent, lubrica autem foret argumentatio, si quis illustria facta, quæ in uno illorum contigerunt, alteri promiscue vindicare vellet; ita quoque *Samsöam* Danorum propter solam nominum affinitatem, Monomachia veterum Scandianorum celebrem fuisse, tandem merito dubitamus, donec firmioribus convincamur argumentis. Quam ob rem etiam Clarissimus Historiæ Hervaræ Editor adeo de dicta insula dubitavit, ut aliam eo nomine in mari Baltico Samiam crederet. Ita enim scribit: *Parum abest, quin credam insulam aliquam inter Sveoniam & Russiam in Baltico mari sitam, isto nomine designari, præsertim cum mox addat Auctor Hervaræ: thar attu Andgrims syner för um h. e. Andgrimi filiis ad Samsöam insulam properantibus, iter faciendum erat per Aldejoburgum (a).* Parum certe a veritate, ut in aliis, ita quoque

quæ in hoc argumento absuit magnus hic Historicus; eandem tamen penitus non attigit, dum *Samsøam* in mari Baltico positam fuisse existimat. Ceteris prolixius in *Samsoæ* situ dererminando occupatur SALANUS (*b*). Primum igitur monomachos, *Samsoam* contendentes, in lacum Ladogam deducit, quem cum trajecerunt, translato per brevem Isthmum navigio, in vicinum Chronium mare pervenerunt, & hinc transvecto NordCap ad aliam Samiam notissimam, non longe a Charybdi Norvegica (*Mælströmen*) se junctam, appulerunt. Rationes suæ opinionis, duas potissimum adfert, Iamam, quod veteribus Scandianis esset persuasum, prope hos aquarum gurgites, esse portas tam camporum Elysiorum, quam Averni; adeoque in his præcipue locis certamina singularia instituerunt, quia quo propriiores essent in agone mortis ad istos introitus, eo breviores forent animarum suarum migrationes ad illa receptacula, in quibus post hanc vitam commorarentur. II. Quod hæc loca majorum eorum itineribus & fortibus factis essent illustria. Enimvero si dicendum quod res est, Doctissimus SALANUS Monomachis nostris non comitem sese adjungit, ut par omnino fuisset, sed ducem se illis obtrudit, & prius quam portu solvit videt terram, ad quam appellere debet. Quis enim, quæso, Palinurus in aurem infusurravit SALANO, quod Monomachi Gothici per Ladogam lacum, per mare Chronium, & sic porro ad Charybdim Norvegicam navigaverint? Hoc certe eorum iter ignorant annales, quos adspicere nobis licuit, nec opinionis suæ pignora ulla adducit Clarissimus hic Auctor

Auctor. Quid? si similem aquarum voraginem, adeoque πύλην τῆς ἄβυσσου, in vicinia Ladogæ invenire poterint accerrimi pugiles, si modo animas suas post obitum adeo segnes credidissent; nonne tunc verisimilius est, quod prope hanc certamina sua inierint? Brevitati litantes, multa adhuc silentio præterimus, quæ contra SALANI conjecturam moneri possent.

(a) Confr. VERELII *Notas ad Hervaræ hist. p. m. 73.* (b) Vid. SALAN, *not. ad EIGILLI & ASMUNDI hist. p. m. 119 & 120.*

§. IV.

Tentemus jam, an ad *Samsöam* navem nostram appellere queamus. Huc nobis contendentibus unicam & satis commodam cynosuram sese præbet *Historia Hervaræ*. Sed erit res paullo altius repetenda. Svecorum Rex INGO habuit filiam eximie pulchritudinis INGEBURGEM, cujus nuptias simul ambierunt Princeps Bolmsöënsis HIORWARDUS *Andgrimi* Filius, atque HIALMARUS *bin bugfulle* dictus, vir fortissimus, qui eo tempore in aula Ingonis versabatur. Ingeburgis, cui Pater in re tam dubia facultatem concedebat, quemcunque horum heroum vellet, sibi conjugem eligendi, Hialmaro sine hæsitatione dextram fidemque dedit. Quam contumeliam, cum æquo animo minime ferret *Hiorwardus*, *Hialmaro* indixit, ut in *Samsöa* secum singulari certamine decerneret, ubi hoc negotium conficerent. Accepit conditionem *Hialmarus*: notandum est autem, quod omnibus ad iter comparatis, *Andgrimi* filii ad *Samsöam*

sōam profecturi per urbem *Aldejoburgum* transferint, cui tunc præerat Iarlus, **BIARTMAREUS** dictus, qui eos lauto admodum excepit hospitio. Sed cum instaret tempus, quo certamine singulari cum **HJALMARO** congrederetur **HJORVARDUS** hinc ad *Samsōam* ipse & undecim fratres ejus se contulerunt; quæ proinde in confiniis *Aldejoburgi* erit quærenda. Ad dictum locum paullo ante convenerant **HJALMARUS** hujusque commilito **ODDUR**, **HIN WIDFARNI**, eaque insula, quæ campus horum virorum fuit, expresse dicitur *Unnarwåg*, id est: *Hunnorum profunda vorago*. Scilicet *Samsōa* nomen generale, *Unnarwåg* autem speciale fuisse videtur (a). His jam iudiciis jugiter observatis, a desiderata insula parum, ut speramus, declinabimus. Principes enim **Bolmsöenses**, relicta *Syethia*, transferunt Sinum Fennicum, ingressique fluvium *Nævam Aldejoburgum*, quod situm erat in loco, ubi *Ladoga* lacus in hunc fluvium se exonerat (b), pervenerunt. Ex portu deinceps hujus oppidi solventes, post aliquot miliarium navigationem ad ostia fluminis *Woxen*, quod in *Ladogam* evolvitur, appulerunt, & per hoc denique ad insulas lacus *Saimen*, *Samsfejjar*, accesserunt. Scilicet in ea, qua nunc laboramus monumentorum inopia, priscis nominibus penitus obliteratis, plene determinare non valemus, utrum insula *Unnarwåg* vel in ipso lacu *Saimen* vel etiam in flumine *Woxen*, quod illius aquas vehit, sita fuerit. Quidquid vero sit, non longe abfuit hic locus ab ingenti aquarum præcipitio, quarum impetu vicini

montes & silvæ concutiuntur (c); quod proinde est altera Scandinaviæ cataraeta, quæ Trollhättam Westro-Gothicam fragore aquarum æmulatur.

(a) Vid. *Heruar. Hist. Cap. V.* (b) *Confr. Dissert. II. Celeb. Dni Præsidis de Holmgardia p. 31.* (c) *TUNELDI Geograph. p. 440.*

§. V.

Q Vanivis ea, quæ in medium hætenus attulimus, dilucide, ut opinamur, indicent, ubi nam *Samsöa* sit inveniendâ; juvat tamen sententiam nostram aliquot adhuc corroborare argumentis. Primum itaque sumimus ex ADAMO BREMENSI, qui in Descriptione itineris maritimi, facti a *Sliasvigo* in *Slavonia*, quæ non alia est, quam *Pomerania*, vel *Prussia* seu *Borussia*, hinc iter patere dicit in *Svediam*, in *Semlandiam* &c. Hanc non aliam esse, quam *Finlandiæ* nostræ oram vel exinde patet, quod prope hanc constituat paludes *Scythicas*, per quas iter patet in *Græciam* seu *Holmgardiam* (a). Cum itaque *Semlandia* sit *Finlandiæ*, atque *Fenni* olim dicti fuerint *Sembi*, ceu docet Nob. WEXIONIUS (b), *Samsöa* quoque intra *Finlandiæ* pomæria erit quærenda. At quo, cedo, opportuniori loco, quam quem nos determinavimus §. IV. Alterum argumentum nobis subministrat MATTHIAS PRÆTORIUS, qui *Samiam* ad *Ruffiam* refert, eandemque *Sambiam* hodie dici perhibet (c). Enimvero sic in censuram Doctissimi SALANI, im-

rito

rito, licet, incurrit, qui existimat Andgrimi Filios *Aldejoburgum* præterire necesse non habuisse, si in Russia sita fuerit *Samsöa*. Sed satis superque ostendimus, quod maritimo itinere haud alia via ad *Samsöam* pervenire potuerint hi pugiles, quam ut *Aldejoburgum* præternavigarent, & idem forte deprehendisset Clarissimus SALANUS, si rem ipsam penitius considerasset. Tertium nobis præbet vox *Unnarwäg*, quam profundam voraginem Hunnorum significare modo innuimus. Enimvero si Hunni sedes fixas uspiam habuerint, eadem certe in confiniis Finlandiæ atque Russiæ erunt inveniendæ, ut evictum nuper legimus (d). Quamobrem *Unnarwäg*, quæ ditioni ipsorum paruit, inter lacus *Saimen* aut fluminis *Woxen* insulas sita fuit. Denique si ut verum ponamus, quod SALANUS memoriæ prodit, scilicet Monomachos præcipue prope cataraclas certamina singularia, quæ illustriora essent, instituisse, nimirum ut victus protinus post obitum in aulam OTHINI admitteretur, profecto juxta cataraclas *Woxen* aprissimum invenerunt locum, unde ex illorum persuasione compendiarie via ad alteram vitam pervenire possent. Atque tot, quibus potiora nullibi adhuc invenimus, indiciis moti, haud dubitamus *Samsöam* infulis lacus *Saimen* annumerare.

(a) Vid. Libr. de situ Terrar. Septentrionalium. (b) Vid. libr. I. de orbe Gothico Cap. V. §. 5. (c) Vid. Dissert. Svesh. II. 8. fin. (d) Confr. Dissert. II. de Holmgaraia. p. 18. seq.

§. VI.

Prævidemus autem satis superque, quempiam a nobis quæsiturum, quam ob rem longinquas adeo terras, qualis *Samsôa* putatur, præsci Svecorum pugiles petierint, & quare non potius e vestigio, & in obvio quodam angulo strictis gladiis obortas deciderint controversias? Nodus omnino hic est, Gordio solutu vix facilius, cui proinde rite enodando, tenuis, qualis nostra est, industria nequaquam sufficit. Tentabimus tamen, quo usque in negotio, densis adeo tenebris involuto, progredi valeamus. Primo itaque sciendum est, quod veteres Sveo-Gothi æque versati fuerint in *Holmgardia*, cujus ambitu continebatur *Samsôa* nostra, ac in ulla alia Patriæ provincia, quod frequentissimæ in hoc regnum susceptæ expeditiones luculenter produnt: quamobrem haud difficiliter iter putarunt, ad insulas lacus *Saimen* proficisci, quam ad illas, quæ vel in *Malero* vel in *Venero* sitæ sunt. Præterea fortitudinis atque generositatis insigne arbitrati sunt documentum, non primo iracundiæ fervore inimicos suos aggredi, sed tempus & locum esse constituendum, ut ab utraque parte omnia possent parare, antequam fortunam & vitam suam ancipiti aleæ committerent. Quare etiam ex annalibus discimus, quod & præstantissima sibi quæsierint arma, & prudentissimos viros super re tanti momenti sedulo consuluerint. Denique in remotioribus oris hoc certamen instituerunt, tum ut masculis hisce factis exterorum quoque admirationem sibi devincerent,

rent, tum quod victoriam eo speciosiore putarent, quo magis aperto Marte certamen fuerat commissum: illam constantiam magni semper facientes, quæ nec per spumantes fluctus, nec per temporis moram torpesceret. Alias harum peregrinationum causas sagacioribus detegendas relinquimus.

§. VII.

Opportuna adeo jam nobis suppeditatur occasio, de indole certaminum singularium, inter Sveo-Gothos receptorum, differendi, ut nobis temperare nequeamus, quin præcipua eorundem momenta proponamus. In hoc pugnae genus adeo propendebant Majores nostri, ut perversam hanc consuetudinem per totam fere Europam una cum gloria victoriarum armorum olim propagaverint. Speciosam quidem judicantur victoriam, quæ conjunctis viribus & instructa acie parabatur; quandoquidem vero laus palmæ reportatæ hic pluribus esset communis, illam multo speciosiore censuerunt, quam quis suo tantum gladio & brachio sibi acquireret, quippe quæ ad victorem in solidum pertinebat. Hæc tamen non eo sunt trahenda, quasi majores nostri fuerint Auctores nefariorum horum ludorum, neque antiquitatem eorum vel ad FROTHONEM FRIDGODE Daniæ Regem cum Saxone Grammatico, vel ad FROTHONEM I cum aliis referre audeamus; sed verisimile est, hujusmodi certamina statim post usum armorum, præsertim e ferro confectorum, invaluisse, nomine illorum

auctoris æternis, quibus dignum erat tenebris, involuto. Sed e diverticulo in viam. In monomachia veterum Svio-Gothorum spectari debent *personæ, locus, tempus, rationes* propter quas certamen initum, & denique *modus pugnandi*. Personæ regulariter erant Provocans & Provocatus, qui vel soli congregiebantur, vel suos etiam habuerunt armigeros (*Skialdsveiner*), qui scutis ipsos inter pugnandum tegerent (*a*). Alia occasione in societatem certaminis plures secum adsumferunt commilitones, quorum numerus ab utraque parte modo æqualis fuit (*b*), modo rursus inæqualis, quo tamen postremo in casu unus nunquam aut raro simul cum pluribus pugnavit (*c*). Sic ODDUR HIN WIDFARNI cum undecim Andgrimi filiis seorsim pugnavit, omnesque interemit (*d*). Similiter legimus quod ASMUNDUS KAPPARBANI (*pugilum interfektor*) omnes pugiles HILDEBRANDI & tandem ipsum hunc ducem pugna singulari prostraverit (*e*). Interdum aleam certaminis velut experturi, commilitonibus suis prius permiserunt pugna congrredi. Sic STURLAUGERUS & FRADMARUS sociis facultatem dederunt, prius inter se digladiandi, quam ipsi certaminis discrimen subierunt (*f*). Quod si provocatus vel majoris esset dignitatis, quam provocans, vel ætate jam provectus, adeoque rigidis hisce exercitiis minus jam habilis, in sui locum alium, quem demumcunque vellet, sine dedecoris nota substituere potuit. Sic HARALDUS GULLMUND a

KOLONE *bin* KRAPPE ad monomachiam provocatus, primum in illam misit HENNINGUM, notæ fortitudinis pugilem, & cum hic pugna cecidisset, altera vice ablegavit STURLAUGERUM, qui KOLONEM occidit (g). Talis monomachus dicebatur a nostris *Holmgaunga-Madur*, item *Kappe* (b), & certamen *Holmgaung* atque *Einvice*; inter quæ hoc tamen discrimen faciunt Historici, quod hoc legibus fuerit permissum, illud autem ad Jus Talionis pertineret (i). Quod ad locum pugnæ attingit, jam dudum observavimus, quod in parvis insulis (*Kapparholmar*) plerumque conflixerint, ne elabendi via esset, circumflua præcipitique aqua valli instar fugam impediende (k). Tempus vero, quo ad hæc certamina citabantur, erat principium veris, *thegar lidur hæ veturenn* i. e. cum tempus hyemale jam præterit. Cujus instituti binas has probamus rationes, partim quod id tempus opportunissimum esset rebus gerendis, partim quod pugnæ, feriis Juliis indictæ, prius suscipi non possent (l).

(a) Vid. ROLFI & GOTHRICI *Hist.* p. m. 241. (b) STURLONIDIS *Heimskringla Tom 1. p. m. 239.* (c) Hinc ODDUR in Campo martio exclamavit: *eirn skal vid eirn - - erofto heijs*: i. e. unus adversus unum pugnabit, vid. *Herv. bist.* p. m. 69. (d) Confr. *modo cit. HERV. Hist.* p. 70. (e) Vid. ASMUNDI *KAPPARBANES Hist. Cap. VIII. p. 15. seqq.* (f) Vid. STURLAUG. *Hist.* p. 29. (g) Confr. STURLAUG. *Cap. VII. & X.* (h) ALFUMI *Kappi micill oc Holmgaunga Madur b. e. ALFUMUS* vir fortissimus & maximus pugil, vid. STUR-

STURLONID. lib. cit. p. 238. (i) Vid. *DALINI Hist. Patr.* Tom. 1. p. m. 209. (k) Vid. *PONTOPPIDAN. de rebus gestis Danorum extra Patr.* Tom. II. n. 113. (l) Vid. *TOLPO. Dissert. de Monomachia veterum Hyperboreorum* p. 6.

§. VIII.

Rationes ob quas in hanc pugnam, gravissimam utique, descenderunt majores nostri, in annalibus reperimus minime graves. Ea quippe fuit hominum ista tempestate ferocia, ut quamcunque injuriam, etiam quæ ex opinione tantum læsi talis erat, sanguine lædentis expiandam censuerint. Sic si duo formosæ cujusdam virginis nuptias ambirent, gratiora se munera illi oblaturum desperavit procus, quam si opima spolia & imprimis alterius caput puellæ traderet. Hinc legimus, quod *STURLAUGERUS* in matrimonium non prius obtinuerit *ASAM*, *RINGERI* Filiam, quam *KOLONEM*, cui ipsam Pater, invitus licet, desponderat, trucidaverat (a). Et hæc quidem consuetudo nondum ita in desuetudinem abiit, ut non præreptus venustæ virginis favor, vecordia interdum præcordia in certamen singulare cedere queat. Præterea tanta fuit quorundam pugilum fortitudinis atque præstantiæ suæ opinio, ut ne parem alium, nedum superiorem ferre potuerint. Quare si fama robusti cujusdam viri alibi increbresceret, non prius quieverunt, quam illum convenirent, vires & alacritatem ejus singulari certamine experturi (b). Deinde notandum est, quod cum res quædam ambigua aut obscura esset, cui illustrandæ testimonia & alia

alia documenta deessent, tunc alex negotium commiserunt, illum innocentem & veridicum judicantes, qui adversarium prostrernere valeret (c). Denique si alter eorum, inter quos devota intercedebat amicitia, in certamine singulari occubuisset, alter tenebatur, victorem in certamen provocare, atque ita amici mortem ulcisci. Sic cum STURLAUGERUS occidisset KOLODEM, hujus amicus FRADMARUS causam defuncti in se suscepit, & STURLAUGERUM in certamen citavit, sed pugiles hi ad postremum fraternitatis fœdus inter se iniverunt.

(a) Vid. STURLAUG. *Hist. Cap. X.* (b) Vid. ROLFI & GOTH. *Hist. Cap. XX. p. 127.* (c) LOCCENII *Antiq. Spio-Goth. Cap. V. p. 45.* (a) Vid. STURLAUG. *Hist. p. 33.*

§. IX.

Circa modum monomachiam instituendi occurrunt momenta scitu nequaquam ingrata, quorum nonnulla proponere juvat. I. Igitur solemniter ad certamen citabantur, qui sese lacessiverant, & conclusio, quæ citationi adjiciebatur, hæc erat, ut, qui condicito loco & tempore non compareret, infamis ab omnibus haberetur. Unde *aug kvadr bonum vera hvars kappes Nidingur ef er gingr fra fir han hafdi beriaft i. e.* Et omnium vilissimum appellandum dicebat, si ante discessum suum certamen inire detrectaret (a). Non solum autem *Nidingr*, verum etiam *Thrif-Nidingr* h. e. aliorum fortitudinem contumelia incessens, cum ipse foret ignavus & imbellis nuncupabatur, sicut ex veteris nostris legibus dilucide constat. II. Quod si alter non compareret, alter hinc discedens palam professus

fessus, alterum tanto deteriorem esse: MADUR *des Jän-
 re*, quod certamine defungi non auderet (b). III. Si ante
 constitutum tempus utriusque venissent, calis exstructis,
 per noctem quiescebant, ut armati prima luce, quæ
Wigloft i. e. certaminis lux dicebatur, congregaren-
 tur (c). IV. Licet Monomachia, ut diximus, ple-
 rumque fiebat in insulis, attamen si accepta contumelia
 gravior esset, quam ut vindicta differri posset, cir-
 culus in arena pingebatur, quem pugnaturi conse-
 ssim ingrediebantur. V. Monomachis autem arma-
 tis subiciebatur corium, intra quam Rhodum suam
 ostenderent industriam (d). VI. Hinc vel e velti-
 gio truculentum negotium sunt adorsi, vel in ante-
 cessum variis convitiis & exprobrationibus mutuam
 extimularunt rabiem (e). VII. Interdum gladios
 inimicorum lustrarunt, indeque omen de pugnae even-
 tu ceperunt (f). Interdum quasi non satis gravis
 esset pugna, si vitam alter alteri eriperet, ut certa-
 men adhuc intenderent, deposuerunt insuper parem
 auri & argenti molem, quæ victori in præmium cede-
 ret (g). VIII. Deinde legem monomachiae, *Holmgann-
 ga-lagen*, alter recitabat, quæ hac potissimum regula
 continebatur, quod Provocans primum ictum excipe-
 ret (h). IX. Ulterius notandum, quod hoc certa-
 men aliquando fuerit valde breve, interdum au-
 tem in plures dies protraheretur, antequam alteruter
 occumberet. Toto autem hoc tempore simul ede-
 runt atque biberunt, immo varios ludos, minus truces,
 instituerant, ut sic animi & corpora ad ictus sus-
 tinendos eo magis firmarentur (i). X. Certamen
 hoc tam diu duravit, donec alteruter vel caderet,
 vel

vel vulneribus oppressus, victas daret manus. Quod si victus fortiter pugnasset, & singularem animi magnitudinem atque constantiam monstrasset, pugnantes fœdus fraternitatis inierunt, quod tamen offerre victoris erat, victo autem salutem petere minus conveniebat (*k*). XI. Maximo ille adficiebatur dedecore, qui alterum, secum pugnantem, dolo aut fraude quadam circumveniret (*l*). XII. Ex lege Monomachias tenebatur quoque victor alterum sepelire, & terra rite condere (*m*). XIII. Sequentibus vero temporibus, cum fœditatem & vanitatem horum certaminum viderent Svio-Gothi, legibus eorum sancitum fuit, quod qui duello occumberet, in humo non lustrata, *i ogildan akri*, sepeliretur (*n*). Forte ut homines eo magis a pernicioso hoc sese maectandi pruritu absterrentur, hanc pœnam legi affigendam curarunt primi in septemtrione Evangelii Præcones. Sed pluribus hæc periequi, vetant facultates & imperata nobis brevitatis.

(*a*) Vid. *Hist. HIALMARI Regis Biarmland, & Tulemarcbie a JOHAN. PERINGSKÖLDIO edit. Fot. VI. p. 1.* (*b*) Confr. *DALINI Hist. patr. Tom. I. p. m. 209.* (*c*) *ULFÆ UGGASONAR Hist. Cap. 3. p. m. 13.* (*d*) Vid. *STURLAUG Hist. p. 24. & 32.* (*e*) Vid. *STURLAUG cit. Hist. p. m. 25, & SALANI not. ad EIGILLI & ASMUND. Hist. p. m. 117.* (*f*) Vid. *STURLAUG. Hist. p. 24.* (*g*) Vid. *STURLAUG. Hist. p. 24.* (*h*) Confr. *TORSTANI WIKINSONII Hist. Cap. IV.* (*i*) Vid. *EIGILLI & ASMUND. Hist. Cap. 2. p. m. 12.* (*k*) Vid. *ROLFI & GOTH. Hist. p. m. 129.* (*l*) *Oc vinna thetta med ongum traudskap h. e. omni candore pugnarent. Vid. cit. GOTH. & ROLFI Hist. p. m. 127.* (*m*) Vid. *ORWARODDI Hist. Cap. XX.* (*n*) Vid. *JOH. WILDE in Hist. Legum Patrie p. m. 46.*

AUCTOR Præstantissime,
Amice Optime,

Opportuna adeo jam mihi suppeditatur occasio amorem, quo TE prosequor, declarandi, ut mihi temperare nequeam, quominus lætitiã, qua perfundor, TIBI reddam testatam. Et certe mihi deessem, nisi TUAM per plures annos memet litteris instituendi & rite educandi indefessam operam gratus agnoscerem. Ingenue itaque profiteor, salutem meam TIBI temper curæ cordique fuisse; cumque gratias TIBI referre nequeam, easdem tamen agam habeboque maximas, officiosissimas. Gratulor præterea TIBI felicissimos in studiis progressus, nec non specimen hoc Academicum, quod multam certe olet lucernam. Quod reliquum est, ex intimo pectore opto voveoque, velit DEUS O. M. honestissimis Tuis conatibus ita adesse, ut cuncta TIBI prospere cedant, atque ut præmia & ornamenta, quæ sedulos litterarum & virtutum cultores manent, quam primum consequaris uberrima, lætissima. Vale.

JOHANNES NOHRSTRÖM.